

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiează și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 240 Lei		Pentru publicațiuni oficioase, co curse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei. de aci în sus 200 Lei
Pe jumătate de an 120 „		
Pe un pătrar de an 60 „		
Un număr 5 Lei.		
Pentru străinătate pe un an 300 Lei.		

Un cuvânt despre bibliotecile parohiale.

Metoda cea mai bună prin care se poate cultiva mai ales poporul de jos și care astăzi au fost ridicate la gradul de instituție, sunt bibliotecile.

Ele sunt adevărata școală a săteanului, fapt ce îndreptățește titanica jertfă ce se depune pentru înființarea și augumentarea lor. Pretutindeni lumea însetată de cultură se străduiește a găsi mijloacele cele mai potrivite pentru a le avea la îndemână.

Biblioteci comemorative, biblioteci înființate în memoria părinților, biblioteci de cazărni, uzine, orfelinate, spitale, etc. toate au acelaș scop: promovarea culturii prin câștigarea de noi cunoștințe, fie ca entuziasm ori ca mângâieri ale sufletelor trudite.

Scriind acestea îmi vine în minte marea jertfă depusă de buna noastră Regina Maria în timpul marelui război când neprecupețindu-și timpul nici viața, alerga când într'un spital unde alina suferințele prin cuvânt regesc și prin împărțire la bolnavi de cărți religioase ori iconițe sugestive, când într'un tranșeu unde căuta să întrețină elanul soldaților, cărora deasemenea pe lângă o vorbă de încurajare le împărția cu propria sa mână cărți entuziaste și pline de foc național.

Căci în adevăr cărțile fac minuni. Ele întăresc cugetarea spre o judecată mai clară, făcând pe om să-și înalțe sufletul spre idealuri alese.

Sunt cărți determinative în viața omenirii cari au trezit popoarele la o viață națională, cărți cari au asigurat victorii, cărți cari au creat valori.

Dar cartea cea mai mare — Sfânta Scriptură n'a readus la cunoștința cea dreaptă aproape o întreaga lume, pe cel mai incarnat ateu l-a făcut binevestitorul său și tot această Carte a adus la Dumnezeu pe dubiosul Augustin, iar astăzi tot ea străbate triburile pentru a chema la mântuire pe cei din „umbra morții și din întuneric”? Dar, „unele cărți nu sunt deloc cărți căci ele sfidează bunul simț pregătind declin și moarte” spune filosoful Lamb.

Când a apărut „Catechismul calvinesc” în veacul al XVII-lea, Mitropolitul Varlaam a dat strigătul de alarmă zicând că-i „plin de otravă și moarte sufletească”, ca unul ce era menit să strice credința strămoșească cea dreaptă.

Astăzi când vezi vitrinele pline de cărți rele, imorale, fanteziste, pline de aventuri, cu fotografii pornografice cari rețin privirile trecătorilor și în deosebi ale tineretului, când afli dela însași librării cinstiți că tineretul se îmbulzește la asemenea ticăloșii, iar cărțile bune, educative, stau nevândute cu anii, strigătul de alarmă al Mitropolitului Varlaam trebuie iarăși dat. Nu numai Biserica, ci toți și pretutindeni, pentru că fiecare este dator să vegheze la sănătatea sufletescă a tineretului prin orice fel de mijloace fie ele cât de severe.

Căci „moarte și otravă” este în deosebi pentru tineret această literatură infamă, care îl conduce la destrăbălare, la ucidere, la hoție... Nu mai urmez..... sunt cazuri atât de recente.

Ministerul Instrucțiunii a întocmit — deși cam târziu, — un tablou de cărțile ce nu trebuie citite de tineret. Măsură bună, dar nedeplină. Nedeplină pentru că atâta vreme cât ispita se răsfață la vitrină ademenind ochii,

e îndoelnic că măsura ar putea da rezultatul dorit.

Deacea ar trebui complectată în senzul ca toate cărțile rele să fie confiscate de către organele competente. Să revin.

Inercarea ce s'a făcut la noi cu înființarea de biblioteci și atenee populare puse sub îngrijire străină de biserică n'a dat rezultate prea strălucite:

N'a dat pentrucă se uitase că toată tradiția culturală este legată de biserică, în pridvorul căreia au înflorit primele raze de lumină, unde călugării noștrii cuvioși și preoții noștrii — singurii cărturari — împărtășiau cunoștința slovei.

Statul n'a înzestrat bisericile cu nici un fel de biblioteci ba iată-le ciuntite și de personalul trebuitor iar slujitorii lăsați aproape cerșetori.

Toate bibliotecile, multe, puține, bogate sau umile ce le avem. sunt create prin munca noastră a clerului de sus și de jos. Au fost create și ele dintr'o necesitate care se accentuează din ce în ce mai mult.

În eparhia noastră, un regulament special pentru augumentarea și întreținerea lor îl avem din anii trecuți.

Dar multe din aceste biblioteci parohiale, chiar așa umile cum sunt, stau moarte, inactive, pline de colb și de uitare. Și bibliotecă ce nu se mișcă și așteaptă o iluzie. Căci cartea bună nu trebuie să doarmă iar omul lăsat în voia sortii, la masa crâșmelor, în ghiara boalelor, în mreaja și la cheremul sectelor.

Sunt sate unde niciodată n'a ajuns în mâna oamenilor o carte bună, o foaie religioasă, o revistă ori alte publicații cari ar spori conștiința spre lucruri și fapte bune.

Niciodată o bibliotecă nu se creiază din afară ci ea vine din lăuntru ca o cerință a sufletului.

Omul nu vine la carte. El e învățat să-și vadă de munca lui, de țarina, de certurile și de pacatele lui obișnuite. Ii place să zacă în inerția lui primitivă și deaceea, trebuie să *meargă cartea la el.*

Cu dumnezeiască râvnă ea trebuie scoasă din raftul în care stă și răspândită, pusă în mâna celor neluminați, căci numai atunci bibliotecile noastre parohiale vor deveni o realitate.

Astăzi mai mult ca oricând aceste biblioteci trebuie să fie un neprețuit și cel mai eficace

ajutător al nostru în lucrarea misionară atât de grea și spinoasă. Căci va veni vremea și sunt cazuri când împrejurările nu ne-ar permite a satisface trebuința sufletească cu cuvântul nostru, când poate nu vom putea alina nevoile și suferințele tuturor prin prezența noastră și atunci acel ce se va duce în locul nostru, va fi cartea corespunzătoare care va da sfatul și mângâierea necesară. Și o carte dusă la timp care face să vibreze sufletul și să șteargă lacrimile, este o victorie pastorală.

Să se observe cazul la sectari, cari deși sunt sporadic aruncați, ceea ce îi ține în vecinică comuniune sunt numărul mare de cărți ce le primesc regulat și le plătesc cu vârf. Unele le vin chiar de peste hotare.

Mi-a căzut în mână o carte de cântece pentru copii, editată de bapțiști, tipărită tocmai în America, special pentru România. Cuprinde vre-o 500 de cântări ușoare, pe note. Le prinde atât de bine pentru scopul lor.

În timpul din urmă au scos de sub tipar un fel de Epistolie (?) după felul — vorbesc de exterior — celor ortodoxe, cari cuprind otrava rătăcirii lor și le desfac pe un preț derizoriu, pretutindeni.

Biblioteca misionară a Secției Culturale ar trebui încurajată ca fiind cea mai potrivită scopului nostru. Încurajată cu scrisul și cu banul. Cine are dela Dumnezeu un cât de cât dar al scrisului, folosească-l în slujba aproapelui. E păcat ca cineva să îngroape talântul dăruit. Cine are ban de prisos — și sunt atâția...! — jertfească-l pentru un scop nobil și umanitar.

Trebuie cărți bune și potrivite pentru popor. Invazia de tipărituri veninoase nu poate fi stăvilită decât printr'un bogat torent de cărți ale bisericii cari să cuprindă adevărul sfânt al ortodoxiei noastre. Căci a lupta numai cu graiul și a nu lăsa ascultătorilor nimic, succesul Bisericii e slab. Gustul cititului, acolo unde nu este, trebuie stimulat, iar unde e sete duhovnicească, trebuie canalizată și altoită.

Iată câte am putea face. Desigur cineva mai sceptic va zice: Toate bune pe hârtie... dar astăzi sunt timpuri grele. Asta e păcatul nostru, n'avem curaj. Toate sunt cu puțință celui ce vrea și oare nu atunci când păcatul strigă mai avan, trebuie să prisosească jertfa?

Făcând din fiecare bibliotecă parohială, — nu un cimitir de cărți — ci o forță și un puternic organ de cultură, nu ne-ar trebui decât lovitura de toiag a lui Moisi.

Preot Dimitrie V. Anuțoiu.

M. Sa Regele Carol II. la Logoj.

Duminecă în 7 Octomvrie Majestatea Sa Regele Carol II însoțit de o mare parte din membrii guvernului Țării a fost oaspele municipiului Logoj, capitala județului nostru Severin. Cu acest prilej Suveranul a asistat la sfințirea picturii din biserica greco-catolică, unită. Înainte de acesta însă Majestatea Sa, dela gară de-a dreptul, a venit la biserica noastră ortodoxă, unde Prea Sfințitul episcop Vasile I-a întâmpinat cu următoarele cuvinte:

Sire,

Sunt fericit că decând, după darul Atotstăpânitorului, cu vrerea clerului și poporului dreptcredincios din Bănatul ortodox, sancționată prin înalta Voastră confirmare și investire, am ocupat scaunul episcopesc al unicei eparhii ortodoxe bănățene, pentru a doua oară mi se dă, azi, prilejul să Vă tâlcuesc, cu toată smerenia, iubirea și supunerea, izvorită din ea, a credincioșilor mei bănățeni față de Majestatea Voastră, aici la noi acasă.

Bănatul românesc și ortodox, distins de Majestatea Voastră, decând ați urcat tronul glorioșilor înaintași, cu toată augusta-Vă sollicitudine, adânc recunoscător și mândru, pentru onoarea ce l-ați făcut, călcându-i pământul, mai des ca pe al altor provincii românești, spre a-i pândi bătăile inimii, a-i asculta păsurile și durerile, muștrându-i păcatele și apreciindu-i virtuțile, cinstindu-i tradițiile și chemându-i la nouă viață instituțiile de glorie militară, Vă așterne în cale, Sire, prin smeritul meu graiu, azi din nou florile iubirii și supunerii sale leale și devotate.

Iar Biserica strămoșească, îngemănată cu etnicul nostru românesc încă din coapsele străvechei noastre obârșii și părtașă totdeauna la toate durerile și bucuriile neamului — acea Biserică în a cărei credință ați fost botezat și crescut și Majestatea Voastră — bucurându-se azi de bucuria fiilor ei credincioși din acest ținut și mulțumitoare că Majestatea Voastră, deși invitat la sărbătoarea fraților din vecini mai puțin cu mult ca număr, dar în același timp mai mult protegiți de toate stăpânirile decât fiii ei ortodocși, nu l-ați trecut cu vederea-Vă augustă unul din pragurile ei mult udate cu lacrimile obidei din trecut, imploară asupra-Vă harul și binecuvântarea Celui de sus. Și roagă pe Tatăl nostru cel din ceruri să binecuvinte, cu roade îmbelșugate și netrecătoare, strădaniile Majestății Voastre de a

spori și intensifica legătura sufletească dintre Suveran și popor, spre a putea clădi pe această temelie a sufletelor viitorul de aur al neamului.

Dea bunul Dumnezeu, ca din domneasca-Vă pildă de cinstire a Bisericii strămoșilor să se inspire tot Românul dornic de mai bine pentru el și țara sa

Să trăiți, Sire!

Trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai și întreaga augustă Casă Domnitoare!

Trăiască și înflorească România și sfânta Biserică ce Domnul a întemeiat într'ânsa. Amin.

Majestatea Sa a asistat la o parte din serviciul sfintei Liturgii, pontificată de Prea Sfințitul episcop diecezan, asistat de un sobor de preoți iar mai târziu a participat la serbările greco-catolice. La sfânta liturgie P. S. Sa a ținut o înflăcărată predică despre rolul bisericii adevărate a lui Hristos în mântuirea individuală și colectivă a neamului românesc. A luat apoi parte la banchetul oferit de Prefectură în cinstea înalților oaspeți, iar seara s'a reînăpăiat la reședință.

† M. S. Regele Alexandru al Jugoslaviei și Louis Barthou ministru de externe francez.

O sguduitoare știre a circulat cu iuteala gândului Marți noaptea: Regele Alexandru al Jugoslaviei a fost asasinat în Marsilia, port francez, curând după debarcarea sa din vapor, în automobilul care-l ducea spre centrul orașului. Împreună cu Regele Alexandru a fost rănit ministrul Franței Louis Barthou, care a sucombat în timpul operației, precum și alți doi demnitari francezi.

Vestea s'a lăsat asupra lumii întregi apăsătoare și tristă, provocând imensă durere și regrete sincere, precum și indignarea tuturor oamenilor civilizați împotriva barbariei asasine, care a răpit Europei pe doi din cei mai valoroși bărbați, prieteni ai mult doritei păci între popoare.

Majestatea Sa Regele Alexandru se afla tocmai în drumul de realizare a planurilor sale pacifiste, căutând să întărească și prin chezașie personală indestructibila alianță cu poporul francez, prietenul de totdeauna al justiției între popoare. Avea toată autoritatea pentru aceasta. În vârstă de abia 46 ani, se putea lăuda cu o pregătire superioară pentru arta grea a guvernării popoarelor. Și din învățatură și din expe-

riență. Statul modern iugoslav este mai mult creația sa proprie. S'a luptat în tranșee alături cu soldații, l-a păzit în germenesele său, în timpul îndelungatei regențe, în Capitală și în surghiunul cei mai rămăsese odinioară din toată țărișoara lui; pe urmă punând spada în cui s'a apucat de organizarea și mai grea a unui stat nou, sărăcit de războaie, hârțuit de unele ambiții, mai mult de ordin personal decât organice, ne ezitând să ia, în momente grele, cele mai riscate măsuri, în vederea unicului scop al menținerii Statului său pe calea progresului.

Cu Familia noastră Regală a fost înrudit de aproape, fiind M. S. Regina văduvă Mărioara sora M. Sale Regelui nostru. Pentru aceste motive ca și pentru frumusețea caracterului său sobru, creștinesc, vecinătatea noastră a fost amicală și pacinică.

Pe Regele cel mai activ și mai popular l-au iubit și Românii noștri, fiii eparhiei noastre în număr considerabil în cele peste 30 de sate ale Banatului iugoslav. Ei ca și noi deplâng astăzi trista și prematura coborîre în mormânt a Regelui-soldat, Rege-muncitor, înfruntător senin al morții în ceasurile cerute de naștina lui...

Cu M. S. Regele Alexandru deodată părăsește această lume un bătrân simpatic: Louis Barthou, ministru francez, cetățean de onoare al României. Acest bătrân, unul din cei mai eminenti bărbați de stat ai zilelor noastre, ilustru academician francez, moare tot în serviciul patriei sale. Servindu-o pe ea și servind cauza păcii, de care ne legăm atâtea firave speranțe noi oamenii.

Louis Barthou, simbol al glorioasei și vecinice tânărei națiuni franceze, s'a mândrit cu amicitia noastră pe care, la rândul său, ni-a dat-o cu atâta largheță în primăvara acestui an, cu ocazia vizitei în România. Cu România, angrenată și în Mica Înțelegere, planurile sale de pacificare a lumii a avut atât de strălucite semne de înfăptuire. Și cine știe dacă glonțul ucigașului Petrus Kelemen, nu a țintit peste, corpul victimelor, la aceste planuri!? Doamne ferește!...

În lumina acestora, neostenitele sale strădanii pacifiste îi creiază nimbul nemuririi, convenit marilor figuri, în ultimă și disperată luptă cu dușmanii lor.

Pământul Țării Românești, frământat cu sângele și lacrimile moși-strămoșilor noștri, și care s'a depus erii pe mormântul distinsului nostru concetățean, este cel mai scump omagiu ce-l ducem îndoliatei națiuni franceze, amica noastră de totdeauna.

La telegrama de condolare, trimisă Majestății Sale Regelui Carol II de către Prea Sfințitul nostru episcop atât în numele său cât și al credincioșilor din eparhie, Suveranul a binevoit a da următorul răspuns telegrafic:

Mulțumirile mele Prea Sfinției Tale și întregii eparhii pentru caldele cuvinte de mângădere

CAROL

Din canoanele sfinților Apostoli.

Canonul 55 apostolesc zice: dacă vre-un cleric ar defăima pe episcop, să se caterisească; căci pe mai marele poporului tău nu-l vei grăi de rău. (Cf. 31, 39 ap.; 8 sin. IV. ec.; 34 trul.; 57 Laod.; 7 Cart.)

Pidalionul tâlcuește acest canon în chipul următor:

„Episcopul și arhierul, intru închipuirea Domnului fiind, și cap simțit al bisericii socotindu-se, se cuvine a dobândi mai multă cinste decât ceilalți ierosiți (adecă sfințiți). Pentru aceasta și canonul acesta rânduește, că oricarele, cleric ar ocări pe episcopul, să se caterisească¹⁾. Fiind scris în lege: Nu vei grăi de rău pe înaintestătătorul poporului tău și pe stăpânitorul, ori pe cel din lăuntru, adecă și duhovnicesc, ori pe cel din afară și trupesc. Că pentru aceasta și arhierul se zice episcopul ca un stăpânitor și începător al ierierilor și ierarh, ca un mai mare și începător al celor sfințite, după dumnezeescul Maxim și Areopagitul Dionisie. Iară canonul 3 al soborului din sfânta Sofie zice: oricarele

1) Fiind însă că și Fotie în titlul 9 cap. 36 al cărții zice că cartea 9 a condiceii titlul 7 așezământului 1 rânduește că celce ocărăște pe împăratul nu se pedepsește nici pălimesțe ceva rău pentru că ori din deșertăciunea lui l-a ocărit și se cade a se trece cu vederea ca unui deșert ce din necunoștință face, și se cade a se milui: sau că i s'a făcut nedreptate și trebuie a se ierta. Așa și cel ce ocărăște pe arhierul, după asemănare nu se cade a se pedepsi, ori ca un deșert, ori ca un fără de minte și bârfitor, ori ca unul ce s'ar fi nedreptățit. De vreme ce dacă împăratul fiind persoană din afară, se oprește de lege a pedepsi pe unii ca aceștia ce l-ar ocări, cu cât mai vărtos arhierul fiind persoană din lăuntru și duhovnicesc, și următor chiar al prea blândului și nepomenitorului de rău Hristos; afară numai dacă cel ce l-a ocărit este statornic cu mintea, și obraznic și semeț, însăș aceasta trebuie a se înțelege, și pentru cei ce ocărăsc pe presbiter, și pe diacon. Iară legile cele iubitoare de buna cinstire lui Dumnezeu ale ale împăraților, poruncesc, că ori carele ar intra în biserică când se svârșesc Tainele, sau alte sfinte slujbe, și ar ocări pe episcopul, sau ar opri să nu se săvârșească acestea, să se certe cu pedeapsa de cap. Insuș aceasta să se păziască și când se fac litanii, și rugii, și se află acolo episcopul și clericii, adecă să se izgonească cel ce-i va ocări pe aceștia. Și să se pedepsească cu certare de cap, cel ce ar turbura litania, și ruga. Din canonul acesta încheie încă și cel ce va ocări pe trupescul său părinte, sau pe duhovnicescul său bătrân, și cuvine a se certa. „Că cela ce grăește de rău, zice, pe tatăl său sau pe maica sa (ori carele ar fi, ori cleric, ori mirean, ori monah) cu moarte să se sfârșească“ (Leviticon c. 9 Matei 15, 4); însă moartea acestora este lipsirea dumnezeiești împărțășiri, care la cei înțelepți se socotește moarte adevărată după canonul 55 al Marelui Vasile.

va îndrăzni a lovi sau a închide pe episcopul și fără pricină sau și cu pricină scornită și mincinoasă, unul ca acesta să se anatematisească“.

Canonisții mai de seamă (Nicodem Milaș) spun iarăși: „Importanța episcopului se evidențiază mai bine din întâietatea ierarhică a lui în Biserică în raport cu presbiterii, diaconii și alți servitori bisericești. Episcopii sunt imaginea Domnului nostru Iisus Hristos și sunt a se cinși ca pe capii trupului Bisericii și pentru aceasta li se cuvine mare cinste, zice Zonara în comentarul dela acest canon. Simeon Tesalonicianul în scrierile sale liturgice spune următoarele: Episcopul posedă puterea spiritualizării sufletelor și posedă în mod complet darul de a face cunoscute luminile divine adică posedă darul de a le dărui, asemenea lui Dumnezeu, carele este Părintele luminei. Astfel episcopul are puterea de a săvârși toate cele șapte sfinte Taine. El singur are darul de a le face cunoscute. El singur administrează Taina hirotoniei și a sf. mir și pe calea aceasta dânsul ajunge în tot locul și acționează însuși întru toate. Propriu zis arhiepiscopul săvârșește totul prin presbiterii și prin clericii, pe cari el îi hirotoneste. Nici un preot nu poate săvârși liturghia cu puterea Duhului Sfânt și nici altceva nu poate săvârși în Biserică, dacă nu are hirotonire, iar hirotonia se dă prin arhiepiscop și astfel binecuvântarea arhiepiscopului acționează prin preoți. Preotul nu poate liturghisi fără antimis, dar antimisul se sfințește cu sf. mir, iar sf. mir se pregătește numai de către arhiepiscop, și prin urmare fără de arhiepiscop nu ar fi nici jertfă, nici preot, nici altar, fiindcă toate acestea se fac prin arhiepiscop. Nimeni nu poate boteza fără hirotonisire, iar hirotonisirea se săvârșește de către arhiepiscop. Preotul nu poate boteza fără sf. mir, iar sf. mir depinde de arhiepiscop și astfel în arhiepiscop sunt concentrate toate sfintele Taine și arhiepiscopul acționează în toate funcțiunile sfinte și fără de arhiepiscop nu ar fi nici altar, nici hirotonisire, nici sf. mir, nici botez și prin urmare nici creștini“ (*Coment. N. Milaș — traduse de Dr Nicolae Popovici și Uroș Kovincici*).

Pe pământul făgăduinței

De îng. Petru Fotoc

Suntem adunați cu toții la sfânta Patriarhie, pentru a pleca de acolo la vecernia mare, care se celebrează în biserica bisericilor. Era în ajunul sfintei sărbători a *Inălțării sfintei cruci*. Întâmplarea așa a vrut, că descălecarea noastră pe Pământul făgăduinței să coincidă cu această mare zi a creștinătății ortodoxe. Acolo se respectă și acu vechiul calendar, concreșcut cu trecutul nostru și ca neam. În fruntea noastră plin de mângâiere își purta bătrânețele Preafericitul și de atunci în Domnul adormitul părintelele *Damianos*, patriarhul locurilor sfinte și șeful eclesastic al ritului ortodox din Palestina întregă, că mare este acolo numărul fețelor bisericești suprapuse și al căror cerc de atribuții este limitat poate numai între cadrele unui sfânt așezământ, fără a avea o rază de activitate împreună cu agendele unui superior ierarhic.

Ne însoțea mulțimea prelaților indigeni, dându-i-se clerului nostru atenție neașteptată. Cu pornirea noastră deodată se începe cântecul metalic al sumedeniilor de clopote și cu dangătul lor majestuos, se îngânau rugăciunile evlavioase, cari isbucnesc din inimele cotropite de adâncă concepție creștinească și care a îndemnat această turmă de Dumnezeu grăitoare, să bătătorească drumul, pe care-l avea de călcat înainte. Spuză de curioși cu fețe pline de mirare ne privesc, nedumeriți asupra obârșiei noastre. Nu le dăm multă atenție acestor exploatați comerciali al tuturor vizitatorilor, căci în aceste clipe gândurile noastre plutesc deasupra a tot ce-i pământesc iar calea noastră, este marșul triumfător al legii românești din mitropolia Ardealului și Bănatului, care silește acu și acest conglomerat de populație locală, să lase pe un moment îndeletnicirea zilnică și să ne însoțească cu privirile înholbate, până ce nu dispărem sub boltiturile și zigzagurile cu pretenția numelui de stradă. Femei, bărbați, sugaci, copii, fete, moșnegi nu înțeleg prezența noastră aci, că asemenea manifestații și senzații, nu s'au prea văzut de când s'a prăbușit Rusia pravoslavnică. Măine zi au aflat toți din gazete.

Crucei Tale ne închinăm Hristoase, umple văzduhul, ca o puternică erupție vulcanică a piepturilor noastre, care pe lângă o sfântă și bărbătească mărturisire, cuprinde în sine și ruga plină de smerenie a Românului crescut sub pavăza sfintei noastre dreptgrăitoare biserici.

La noi în sat acu spre amurg, iar așa sună clopotul, chemând norodul la vecernie. Cu semnul sfintei cruci deodată se descoperă capetele, limba rostește cuvinte de laudă, iar țăranul știind cum își încheie bilanțul muncii depuse, se închină în mângâierea obrăului.

Cuvintele noastre de rugă, sunt doxologia a tot ce ne înconjoară, am avut și nădăjdum.

* * *

Biserica sfântului mormânt (arabește Kenisct el-Kijâme) se crede a fi zidită pe locul crucificării Mântuitorului, numit Golgotha — căpătână — după configurația terenului. După datele din Testamentul nou, locul nu se poate fixa chiar cu precizie, dar atât se poate constata că ea fost construită între cele două ziduri ale cetății și micul cerc al actualei așezări.

Nu este o biserică ca toate celelalte atât prin dimensiunile ei extraordinare, cât și prin forma construirii sale, care în ansamblul ei cu mulțimea despărțămintelor, încăperile suterane, catacombe, blocurile de piatră folosite, boltiturile ornamentale, fațada, piața puțin înclinată cu felul pavării, toate — toate te fac a crede la

prima vedere, că închinătorul se pregătește a intra într-o cetate. Da, pentru sufletul izbăvitor, este cu adevărat cetatea credinței noastre și cetate a fost chiar și mai înainte de a fi zidită basilica mare de totdeauna, — mică atunci — când primii creștini pe locul sfânt al celei mai mari tragedii din lume, se închinau Tatălui, Fiului și Duhului sfânt. În zadar au nimicit romanii totul începând cu împăratul Tit, *ideia — cuvântul — învâțătura* a triumfat, ca să cucerească lumea pentru acum și pururea.

După Eusebiu din Caesarea, până la *Constantin cel Mare*, împăratul imperiului roman de răsărit, pe Golgota se întindea o dumbravă plantată din ordinul împăratului Adrian, în cinstea Venerei și a lui Cupido și se ridicaseră câteva temple închinare diferiților idoli păgâni. Dar procedura aceasta a profanatorilor far' de Dumnezeu, n'a alterat câtuși de puțin credința, că bestialitatea încercată a fi întruchipată în construcții și plantații pentru preamărirea păcatului, pentru creștini era memento, a se întări în credință și căutau refugiu la Acela, care aici a exclamat „Eli, Eli, lama sabactani“.

Elena mama împăratului nimici terasa diavolului, dărîmă templele, încep săpături, află locul sfântului mormânt, Golgota și crucile Răstignirii și, cuprinsă de fiorul credinței sale, ridică asupra acelor sfinte urme *biserica Învierii*, care se zidi sub controlul său. Lăcașul sfânt întrecu proporțiile obicinuite și în mărime și în frumusețe arhitectonică. Lucrul a durat 10 ani. În foisorul din mijloc din cele 5 era sfântul mormânt, deasupra era cupola mare, fiind toate sub un acoperemânt. În decursul lucrărilor s'a tăiat vârful Golgotei. Această construcție constantinească a trecut peste multe schimbări. În 614 au dărâmat-o Perșii, iară renovată, au ocupat-o arabii, cari însă au ocrotit-o, iar în 969 a căzut din nou jertfa unui incendiu. După multe peripecii în secolul 12-lea, pe timpul cruciadelor a ajuns sub stăpânirea creștină, când se ridică o catedrală de minune, ale cărei baze sunt fundamentul sfântului așezământ de astăzi, folosindu-se în mare parte materialul de clădit adunat de sf. Elena și Constantin. Modelul bisericii sf. Mormânt se găsește în muzeul societății de explorare a Palestinei în Colegiul sf. Gheorghe.

Actuala formă, sf. biserică a primit-o în 1808, când după un incendiu cupola și rotonda a fost mistuită de flăcări iar Grecii au reclădit-o și terminat-o în 1810. Cupola a renovat-o Napoleon III. și Alexandru II.

La dreapta și stînga pieței amintite se găsesc alte capele. De menționat este aici așa numita biserică Apostolilor cu altarul lui

Melchisedec, de unde pe un coridor ajungem la locul de jertfă a lui Avram și Isac.

Fațada privită dinspre sud în totalitatea ei arhitectonică este amestecul urmelor a tuturor felurilor de construcții orientale, cari în detaliu apoi prezintă decoruri de seamă. Dintre intrările principale cea din dreapta e zidită așa că de fapt este numai una, ambele cu boltitură gotică. Deasupra lor două ferestre de proporții neobișnuite, apoi sus o balustradă de peatră îngrădește cupola mare, acoperișul naosului. Coloanele de marmoră dela dreapta și stînga intrării sunt împodobite cu sculpturi bizantine. Intrările cu reliefuri vechi, cum e Învierea lui Lazăr, Iisus și Maria, Intrarea în Ierusalim și Cina cea de taină. De lângă ușa închisă cu zid, duce o scară de peatră spre Golgotha.

Acestea ni le amintim și le trecem în caetel cu note. Mai cercetăm mulțimea negustorilor ambulanti de pe piață, cari își desfac marfa variată, facem cumpărături în deosebi lumânări și cruciulițe. Ceata de cerșetori postați în față e o icoană care s'ar putea delătura.

Cu cunoștințele acestea înzestrați, îngenunchiem la intrare și cu gânduri curate ne și mai apropiem de Domnul.

(Urmează)

Fragmente din trecut.

Opiniune motivată...

(Continuare)

Ni s'a zis mai incolo, că dacă noi am avea un singur deputat în dieta Ungariei dară cu talentul și genialitatea unui O Connel din Irlandia, el ar putea face minuni pentru națiunea și patria noastră. Fie așa cum zice minoritatea dară mai înainte de a căuta și de a afla între Români din Transilvania pe un O Connel, minoritatea era datoare să se arate, unde este „Magna Chërta“ unde este „Habeas Corpus“, acei heruvimi pământești ai libertății civile și pământești din Anglia, unde dreptul nețarmurit de adunări (meeting) și reuniuni, unde libertatea absolută a presei, unde dreptul de a forma comitete și a face colecte de bani din toate comunele mari și mici ale țării? Fără acele libertăți neprețuite, soarta lui O Connel la noi nu poate fi decât captivitatea. În sclavie nu încapă nici un O Connel.

Minoritatea nu permite să se facă nici o comparațiune între rezistența pasivă a Românilor cu a Magiarilor și cu a Cehilor, pune și teme mare pe aristocrația acestor două popoare. Noi din contra, ori când este vorba de recăștigarea libertății naționale, punem prea puțin teme pe aristocrație, înțeles așa cum vedem că o înțelege minoritatea. De când lumea aristocrația propriei numită așa a îngrijit numai pentru asigurarea prerogativelor și privilegiilor castei sale, iară nu pentru libertățile națiunii. Grecii, Sârbii, și în epoca de față Bulgaria n'au avut un singur aristocrat și prea puțină burghezie, poporul însă tot și-a recăștigat libertatea. Cu totul altele sunt condițiunile de emancipare ale unei națiuni, iar nu ca dânsa să aibe aristocrație. Se află ce e drept și în clasa aristocraților patrioți de renume mare, de vir-

tuți eminente și ce e mai mult apărători sinceri ai libertății poporului, aceia însă totdeauna și peste tot sunt în minoritate neînsemnată, o pătesc adesea ca Grachii din antica Roma, ori ca comitele Silvio Pellico, ori ca comitele Ștefan Szécheny, sau ca Ioan Câmpineanu, chiar cei din clasa lor îi împing la moarte ori în exil. În 1849 cine a chemat pe Ruși în Ungaria? Peste 140 de magnați subscriși la suplica înaintată către împăratul Nicolae.

Ni se spune mereu, că de când bărbații națiunii noastre s'au decis a urma politica rezistenței pasive, poporul lăsat de sine, s'a depărtat de inteligență (intelectuali), a apucat pe mâinile altora, a fost activ, căci a mers la urnă și apoi s'a demoralizat.

Noi negăm că poporul s'ar fi depărtat de el; nici decum însă din cauza politicii adoptate, ci cu totul din altele peste care să aruncăm de astă dată un vâl gros. Dacă mulți alegători din popor au mers la urnă în cele 3 perioade expirate dela 1869 încoace și au călcat peste orice solidaritate, apoi cine se poate mira de aceasta când nemai auzitele abuzuri electorale, beții plătite gras de către candidați și partide, împărțirea de sume mari la persoane anumite, presiunea teribilă exercitată asupra clerurilor, în an. 1869 chiar aruncarea în temnița Clușului a unor preoți, numai căci n'au voit să participe la alegeri, promisiuni mincinoase de câștigarea proceselor pendente, amenințare cu pierderea lor, promisiuni de înaintări în funcțiuni, amenințare cu destituiri etc. sunt de notorietate publică, constatate prin desbateri parlamentare și chiar prin o lege mai nouă. Inteligența română din Banat și din comitatele Ungariei locuite de Români a fost în toate perioadele electorale cât se poate de activă și totuș ea a pierdut neîncetat din acele cercuri electorale în care majoritatea preponderantă de alegători este curat românească, până când ast timp ajunse la convicțiune (convingere) că din 16 cercuri românești câte îi mai rămăseseră, abia va fi în stare să mai scoată vre-o 6 până la 7 deputați de naționalitate română. Adecă curatul adevăr în acest punct este, că adversarii seculari ai existenței și individualității noastre naționale voesc din toate puterile lor, ca alegătorii români să meargă la urnă, îi mână la ea chiar cu forța, însă sub condițiune, ca să aleagă deputați de naționalitate maghiară, sau fie și de ori care alta, numai să se țină de partida (partidul) ministerială, iară la candidatul de naționalitate română să nu cuteze a-și da votul. Din această cauză s'a vărsat și sânge, s'au comis și destule omoruri pe la colegiile electorale, mai ales în Ungaria. Această pretenziune ce se face de către alegătorii de naționalitate română de a nu-și da voturile lor la candidați români este tot odată una din cele mai mari insulte ce se poate face la mulțimea bărbaților inteligenți din națiunea noastră, iar alegătorii seduși ca să dea voturile lor la alții, comit adevărată infamie asupra sângelui lor și dau celor mai de frunte Români, între cari avem și bărbați de renume european, ~~testimoniu~~ ^{testimoniu} (atestat) de paupertate spirituală, de completă necapacitate parlamentară, de lipsa patriotismului și al zelului pentru binele public. Dela Români se pretinde, ca să dea voturile lor la neromâni și chiar necreștini, la evrei; dar când vre-odată Maghiarii sau Sașii au onorat cu voturile lor pe vre-un Român, candidat la vre-o dietă? Cu atât este mai greșos și mai urât servilismul acelor Români, cari sub niște pretexte mizerabile, de interese locale, pe lângă ce rup solidaritatea națională, își mai dau și voturile lor la inamicii jurați ai sângelui nostru.

Miercuri în 17 Octomurie a. c. ziua înmormântării Majestății Sale Regelui Alexandru al Jugoslaviei, se vor oficia slujbe de pomenire în toate bisericile din orașe și din parohiile noastre din Jugoslavia, iar la sate se vor trage clopotele bisericilor.

ȘTIRI

P. S. episcop Nicolae Ivan cetățean de onoare al Clujului. Joi în 11 l. c. a avut loc, în mijlocul unei impunătoare solemnități, la primăria municipiului Cluj, acordarea diplomei de cetățean al orașului Prea Sfințitului episcop Nicolae Ivan. Diploma foarte frumoasă, enumeră toate marile realizări făcute pentru biserică și națiunea sa de laboriosul episcop al Clujului. Respectuos cele noastre felicitări.

Petru II Rege al Jugoslaviei. Pe urma asasinării Regelui Alexandru, Adunarea Națională a Jugoslaviei a proclamat rege pe M. Sa Petru, fiul mai mare al Regelui defunct. Fiind el însă minor, statul iugoslav va fi cărmuit de un consiliu de regență, compus din: Prințul Paul Karagheorghievici, banul Zagrebului N. Petrovici și fostul ministru Stanco Rodenko, acesta din urmă bănățean.

D-I Titulescu a intrat în guvern. Sub precipitarea evenimentelor externe din ultima săptămână d-I Nicolae Titulescu a reîntrat fără nici o ezitare în guvern.

Inmormântarea lui Barthou. Eri, Sâmbătă a avut loc în Paris înmormântarea marelui bărbat de stat Louis Barthou, asasinat în Marsilia. În semn de doliu, la noi în Țară, s'au sistat oficiile în birouri și prelegerile în școli. La fiecare școală se țin conferințe despre personalitatea ministrului de externe francez. La stațiunea radiofonică din București a vorbit d-I ministru Nicolae Titulescu, Majestatea Sa Regele Alexandru al Jugoslaviei va fi înmormântat abia Miercuri.

Cu această ocazie, în bisericile orașelor din eparhie se vor face rugăciuni de pomenire, iar la sate se trag clopotele.

Mulțumită publică. Parohia Buchin pe această cale aduce mulțumiri d-lui Lt.-Colonel N. Petrescu din Caransebeș cât și firmei „Lomaș“, din Ferdinand pentru donația făcută sfintei biserici în obloane pentru ferestrii și doacă care de scânduri.

Din retribuțiile pe Septemvrie s'a detras fiecărui salariat suma de 100 Lei pentru fondul de ajutorare în cazurile de decis.

Obiecte bisericesti dela cele mai renumite fabrici, se află de vânzare la **Librăria Diecezană.**

BIBLIOGRAFIE

Dr. Nicodim Milaş: Canoanele Bisericii ortodoxe însoțite de comentarii. Vol. II, Partea I (Canoanele sinoadelor locale). Traducere făcută de Dr. Nicolae Popovici profesor la Academia Teologică din Arad și Uroș Kovincici, protoierul ortodox sârbesc al Aradului. Pag. VIII. + 340. Tiparul Tipografiei Diecezane din Arad. Prețul 130 Lei.

Traducătorii lucrării prezente, după ce anii trecuți ne-au dat volumul prim în două părți, care cuprinde canoanele apostolice și ale sinoadelor ecumenice, acum ne dau textul și tălmăcirile canoanelor sinoadelor locale. Traducerea textului canoanelor este făcută de Păr. Popovici, după originalul grecesc din Sintagma Ateniană, ediția cea mai critică de până astăzi a canoanelor. Limba traducerii este clară, lipsită de obscuritățile din traduceri mai vechi. La fiecare canon se indică și canoanele paralele, cari tratează despre aceeași chestiune și apoi arămează tălmăcirile amănunțite ale lui Milaş, cari lămuresc chestiunile din toate punctele de vedere. Găsim însă și multe note ale părintelui Popovici cu referire la Biserica noastră.

Precum volumul prim, așa și cel prezent este un mijloc auxiliar prețios atât pentru clerul nostru, cât și pentru toți credincioșii Bisericii noastre doritori să cunoască și să aprofundeze adevărata concepție creștină ortodoxă.

Cartea se poate comanda la *Librăria Diecezană* din Arad, precum și la alte librării din țară, trimitându-se pe lângă preț și 10 Lei pentru porto.

CONCURSE.

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a din comuna Doman, protopresbit. Bocșa-montană, devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a preotului Ioan Oprea se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pe lângă următoarele emolumente :

1. Sesiunea parohială constatătoare din 32 jug. cad.
2. Intravilanul parohial.
3. Locuință liberă în casa oferită de comuna urbarială.
4. Birul parohial în natură (una măsură porumb sfărâmat de fiecare casă).
5. Ștola uzitată.

Alesul preot va avea să plătească toate dările către stat după sesiunea și intravilanul parohial.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și cântare, având a arăta și învoirea Prea Sfințitului Domn Episcop diecezan că are încuviințare a se prezenta în comună.

Rugarea de concurs instruită conform normelor din vigoare și adresate consiliului parohial din Doman este a se înainta Prea On. Oficiu protopresbiteral tractual al Bocșei-Montane.

Doman din ședința consiliului parohial ținută la 29 Iulie 1934.

Mircea Traian
notar

Ioan Franț
preș. cons. par.

În conțelegere cu mine: *Petru Ieremia* admin. protop.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consiliu eparhial ddo 7 Septembrie 1934 Nr. 3827/1934 B. se escrie pentru a doua oară concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune pe lângă preotul Nicolae Brendeu din parohia de clasa III din Surducul-mic, protopresbiterul Făgetului, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pe lângă următoarele emolumente :

1. Intreaga sesiune parohială.
2. Intreg venitul școlar din parohie.
3. Locuință în natură.

Alegândul capelan va îndeplini agendele parohiale și va plăti dările pentru pământul și venitele ce folosește.

Recurenții la acest post își vor înainta cererile de concurs prin prea on. oficiu protopresbiteral din Făget comisie interimare parohiale locale și se vor prezenta în vre-o Duminică, ori sârbătoare în biserica din localitate pentru a-și arăta dexteritatea în cele bisericești.

Surducul mic din ședința comisiei interimare parohiale din 23 Septemvrie 1934.

Comisia bisericească

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter.

Tipărit, în Tipografia noastră diecezană, a apărut:

Manualul de Tipic

al Bisericii ortodoxe, în uzul teologilor și preoților, cuprinzând serviciile Dumnezești din postul sfintelor Paști

intocmit de:

CONSTANTIN VLADU

profesor de Tipic și Cântare la Academia teologică din Caransebeș,

aprobat de Consiliul eparhiei ort. rom. a Caransebeșului și tipărită cu binecuvântarea în Domnul adormitului fost episcop diecezan Dr IOSIF TRAIAN BADESCU.

Cartea e tipărită pe hârtie fină, în **două culori** și se poate comanda dela

**LIBRĂRIA
și TIPOGRAFIA
DIECEZANĂ
din CARANSEBEȘ.**

Exemplarul: Lei 180
plus spesele postale.